

Κι ἀπ' τὸν ἴδιο δρόμο ἐγύρισα
Ταπεινά, σκυφτά, σὰν κλέφτρα.

Καὶ τοῦ ποτηριοῦ τὸ ἀγίασμα,
Τώρα ἀνώφελο γιὰ μένα,
Τῷχυσα στὰ λησμοβότανα,
Ποῦ εἶδα γύρω μου ἀνθισμένα.

Ἐδῶ ἡ μεταφορική εὕρεση, ἡ ζωγραφική παράστα-
ση, παίρνουν ἕλη τους τὴ δύναμη, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς
τὸ τέλος· ὁ ποιητὴς ἀπὸ πλαστικός γίνεται μυθοπλά-
στης, μὲ κάποιο μουσικὸ μυστήριο στὸ βάθος δραμα-
τικὰ φερμένο στὰ μάτια μας. Σ. 135—142: Βλέπουμε
πῶς οἱ μεγάλες ἐπικεῖς στιγμὲς ποὺ πρόσφατα ζήσαμε
δὲν ἀφίνουν ἀσυγκίνητο τὸν ποιητὴ, μολαταῦτα κάθε
ἄλλο παρὰ πολεμόχαρο καὶ τυραννικὸ ποιητὴ. — Σ.
143—163: Ὅ,τι ἀπὸ καιρὸ καὶ μᾶς γοητεύει καὶ μᾶς
ὕπνωτίζει, ὁ ἀπ' ἑλούς τοῦ κόσμου τοὺς Μουσέθρε-
φτους τρυγημένους καὶ πάντ' ἀτρώγητος ἑλληνικὸς κή-
πος· τὰ ἄρχαία, πρόσωπα καὶ λεῖψανα. — Σ. 167—175:
Γύριμα στὰ ταπεινότερα καὶ στὰ βυθύτερα τῆς ζωῆς
μας. Ἕνας περίπατος κάτου ἀπὸ τοὺς ἰσκιούς τῶν κυ-
παρισσιῶν, ἀνάμεσα στὰ μνήματα. — Σ. 179—195.
Ἐδῶ μᾶς τριγυρίζουν πῶς λίγο τὰ *φωτερά*, καὶ πῶς
πολύ τὰ *σκοτάδια*. Τὸ μυστήριο. Ἡ φυσική, σὰ με-
ταφυσική. Εἶπε: τὸ λεῖτ-μοτίβο του. Ὁ ποιητὴς ἦ ὁ
Κύριος ποὺ μέσα στὰ βᾶθη του βασιλεύει, λαλεῖ ἐν πα-
ράδοξαις. Ὁ στίχος παραμερίζει τὴν κανονικὴ παρά-
δοση, καὶ γίνεται κι αὐτὸς πολύτροπος. — Σ. 199—208:

Βαθεῖα τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα,
Μὲ τ' ἀνοιχτὰ φτερά τοῦ ὄνειρου,

ἀγωνίζεται νὰ συλλαβίσῃ «τὸ ἀστέρινον ἀλφάδιον»,
κατὰ τὴ φράση ἐνὸς λησμονημένου ποιητῆ, τοῦ Μκυ-
ρογιάννη.

Ἵστερα: Ἐκεῖνος ποὺ διχάζοντας ἴσα μ' ἐδῶ
τὴν κριτικὴ μου τούτη δοκιμὴ ἢ ποὺ ἀπρόσεχτα ξε-
φυλλίζοντας τὸ βιβλίον, θὰ νόμιζε πῶς ὁ ποιητὴς μὲ τὰ
«Φωτερά Σκοτάδια» βάλθηκε νὰ γράψῃ καὶ νὰ ἐκ-
φράσῃ σὲ σειρές, καθὼς λέμε, τραγούδια τῆς θάλασ-
σας, τῆς στεριᾶς, τοῦ κάμπου, τοῦ βουνοῦ, τοῦ ἔρωτα,
τοῦ Χάρου, τῶν ἀρχαίων, τῶν ἄστρων, τῆς ψυχῆς, τῆς
πατρίδας, τοῦ φυσικοῦ, τοῦ ὑπερφυσικοῦ, ὅλα σχεδι-
σμένα κυκλικά, τὸ ἓνα ὕστερ' ἀπὸ τὸ ἄλλο, — ἐκεῖνος
θὰ γελᾶτο. Φανερό, ὑποθέτω πῶς ὁ ποιητὴς τὰ τρα-
γούδια του τὰ σκόλισε κατὰ καιροὺς καὶ μὲ τὴν εὐ-
καιρίαν καὶ ὅπως ὅπως, ἀνάκατα, σκόρπια, ἀπρονόητα,
τὴν ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς τελευταίας στιγμῆς, τὴν
ἀπὸ τὴν ἀνάμνηση τοῦ πρωτινοῦ καιροῦ, ἀπὸ μιὰ προ-
σῆλωτη, ἀπὸ μιὰ μελέτη, ἀπὸ μιὰ συγκίνητη, ὅλα, ἀπὸ
τὰ περιστατικὰ λογῆς. Καὶ ὕστερα, ἀποφασισμένος νὰ
τὰ περιμειξέψῃ μέσα στὸ βιβλίον, τὰ συγύρισε, τὰ ὠγά-
νωσε τρόπον τινά, σὰν ποιητὴς ποὺ γνοιάζεται τὸ σύμ-
μετρο καὶ ποὺ θέλει τὴν παράστασιν μὲ τάξιν. Μὰ καλὰ

καλὰ καὶ οὐσιαστικὰ δὲν εἶναι ποιητὴς οὔτε τοῦ φυσικοῦ
κόσμου οὔτε τοῦ ὄνειρου, οὔτε σκαρώνει κύκλους. Κι
αὐτὸ εἶν' ἡ τρίτη ἐντύπωση.

(Ἡ συνέχεια στὸ ἄλλο φύλλο)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Τὰ «Φωτερά Σκοτάδια» πωλοῦνται δρ. 4 στὸ Βιβλιο-
πωλεῖο Γ. Βασιλείου (Σταδίου 42).

“ΥΜΝΟΙ,”

✱ ✱ ΓΕΡΝΟΥΝ ΟΙ ΜΕΡΕΣ ✱ ✱

Πόθος κανεῖς δὲν ἄγγιξε τὴν ὑπαρξή μου ἐμέ,
τὰ πάντα εἶναι σβησμένα,
καὶ μητ' ἐσὺ ὦ ἐρωτικὲ βαθυτάτε καημὲ
μοῦ λύγισες τὰ φρένα.

Δειλὴ μου ἀνάτειλε ἡ ζωὴ, ρόδου χλωμοῦ
[εὐωδιά

σὲ στήθῃ ἀναστημένα,
κι' ὅσα ὄνειρά τρικύμισαν τὴ λεύτερη καρδιά
μοῦ φύγαν τρυγημένα.

Γέρνουν οἱ μέρες· μιὰ στροφὴ θλιμένου τρα-
[γουδιοῦ,

γλυκὸς ρυθμὸς γιὰ μένα,
μιὰ κάποια ὁρμή, σὰν ξέσπασμα χαρᾶς μι-
[χροῦ παιδιοῦ,
μοῦ γνέφει ἀπελπισμένα.

Ὡ τῆς ψυχῆς μου ἀνήλιαγε, πυκνέ, μαῦρε
[δρυμὲ

κυκλώνεις με ὀλοένα,
καὶ σπαρταρᾷ τὴν ἀπληρὴ τὴν ὑπαρξή μου ἐμέ
στὴ λυρικὴ μου πένα.

✱ ✱ ✱ ΘΑΛΑΣΣΑ ✱ ✱ ✱

Θάλασσα, πῶς λαχτάρησα στήν ἄκρη τοῦ νάρθη
μιὰ ζοφερὴ βραδιά,
νὰ φέρω ἐμπρὸς στὸ κύμα σου τὸ μανια-
[σμένο, ὀρθό,
τὴ λυγισμένη μου καρδιά.

Νὰ πῶ τοὺς στίχους ποὺ ἔσπειρες κι' ἀνίδωσες
[λιτοὺς

σὰν ὦρα ἀγάπης ἐαρινῆς,
μὲ τὸν ἀνθρώπινο καημὸ θρεμένους, ἀπ' αὐτοὺς
ποὺ δὲ συμπόνεσες κανεῖς.

Και νὰ τοὺς πάρῃ ἡ τρικυμιὰ, ὁ ἄνεμος, ἡ βυή,
καὶ νὰ τοὺς σόρῃ νὰ χαθοῦν,
νᾶναι γιὰ μὲ παρηγοριά, στὴν ἄλλη μου ζωή,
πὼς δὲ θὰ μισηθοῦν.

✱ ✱ ✱ ΓΙΑ ΜΙΑ ΒΙΛΛΑ ✱ ✱ ✱

Σπίτι, γαλήνιο μου, ἡμερο, τῆς μοναξιάς κελί,
παράμερα οἰμένο,
τὴ φαντασία μου τράβηξες καὶ τὴν ψυχὴ, θολή,
καὶ τὸν καημὸ μου τὸ θλιμένο.

Ν' ἀποξεχάσω λόγιασα τὸν κόσμον τὸν πικρό,
τὴ μισερὴ γλαυολή του,
ποὺ μὲ ταπεινώσε βαθιά, καὶ μ' ἔδειξε μικρὸ
στὸ κύλισμα καὶ στὴν ὀρμὴ του.

Μὰ ἐδῶ τὰ κυπαρίσσια σου ψηλά, πυκνά, λαός,
τὴ νύχτα καὶ τὴ μέρα,
τὴν τρικυμιὰ ὅλης τῆς ζωῆς μου φέρνουν
[πάλι ἐμπρὸς
καθὼς θρηνοῦν μὲ τὸν ἀέρα.

✱ ✱ ✱ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ✱ ✱ ✱

Τὸ καλοκαίρι μ' ἔλουσε στὸ δροσερὸ τῆς νάμα
τοῦ γέλιου σου ἡ χαρά.
Δεδῆκαν τὸ χινόπωρο μὲ τὸν καημὸ μου ἀν-
[τάμα
τὰ μάτια σου ἱλαρά.

Τὸν κρύο χειμῶνα ἀστείρευτε μὲ θέρμανε ἡ
[λαλιά σου,
— μὰ ἐσὺ δὲ μ' ἀγαπᾷς—
Τὴν ἀνοιξὴ μαράθηκαν τὰ φύλλα τῆς καρ-
[διάς σου
καὶ ἀνθὸς τοῦ ὀνείρου, πᾶς . . .

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

—“Ἐνα Κρητικὸ πούλο, ὁ Γιάννης ὁ Κοκκινάκης, μᾶς ἔ-
στεῖλε ἕνα λυρικὸ ἄρθρο, μὲ τὸν τίτλο «Δὲ θάργῃρει», ἀ-
φιερωμένο στὸ Βενιζέλο. Τὸ ἄρθρο αὐτό, ποῦχει πολλὰ ὁ-
μορφα μέρη, δὲν ἔχουμε τόπο νὰν τὸ τυπώσουμε ὅλῳ. Ἀλάκερο.
Τυπώνουμε ὁμῶς τὸ τέλος του ἐδῶ, ποῦναι ἀληθινὰ ὠραίο :
«...Μὲ τὴν πῦρ μεγάλη πεποίθηση μπορούμε νὰ ποῦμε τὰ
κατάλληλα στὴν περίστασι λόγια τοῦ Σολωμοῦ, παραλλά-
ζοντάς τα κάπως :

Μ' ἀγκάθια μᾶς ἐμίσησε,
Νᾶβρει ἄνθια σὰ γυρίσει...

καὶ στρέφοντας στὸ λαό, νὰ βροντοφωνήσουμε συνεχίζον-
τάς τα :

Ἐτοίμασέ τα κ' ἔφτασε
Δὲν ἠμπορεῖ νὰ γῇσει.»

GEORG BRANDES

ΓΙΑ ΤΟΝ ΊΦΕΝ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

(HENRIK IBSEN INTIME)

Μετάφρ. Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑ

12.—

Ὁ Μπράντ κηρύχνει πὼς ἡ Ἐκκλησιὰ δὲν ἔχει
οὔτε τοίχους, οὔτε θρύκα καὶ πὼς μόνον ὁ εὐράνιος θέ-
λος θάφτανε νὰ τὴ σκεπάσει. Τὸ ἴδιο λέει κι' ὁ Ρενάν.
Αὐτὸς μάλιστα καταλήγοντας μᾶς δίνει: τούτῃ τὴν εἰ-
κόνα, πὼς ἡ παλιὰ ἐκκλησιὰ πρέπει ν' ἀντικατασταθεῖ
ἀπὸ μὴν ἐκκλησιὰ νέα καὶ πῶς μεγάλη. (*) Τὸ πὼς
ἕνα δόγμα θρησκευτικὸ πρέπει νὰ κάνει θέσι σ' ἕνα
ἄλλο, τὸ πὼς ἕνα γένος θεῶν σ' ἕνα ἄλλο πάλι γένος,
ἡ ἀληθινὴ δημιουργία ἐνὸς κόσμου ποὺ νὰ ξεπερνᾷ
ἅπαντα τὶς πενιχρὲς εἰκόνας δίχως τίς ὁπείας εἴμαστε
ἀνίκανοι νὰ παρουσιάσουμε τὸ πλάσιμον τοῦ παντός—νὰ,
μὴ ἀλήθεια ποὺ φωνάζει ὁ Ἴφεν μέσα στὸν **Αὐτο-**
κράτορα καὶ τὸ Γαλιλαῖο, τόσο καλὰ καθὼς καὶ
μέσα στὸ **Μπράντ**, κι' ἔτσι καθὼς κι' ὁ Ρενάν φωνά-
ζει. Ὁ Ρενάν παρόμοια μὲ τὸν Ἴφεν, ξέρει τὸ τρίτο
βασιλεῖον, κείνο δηλαδὴ ποὺ θὰ δεῖ συχωνεμένο τὸ χρι-
στιανισμὸ μὲ τὸν πανθεῖσμὸ μαζί.

Στὸ πλᾶν τοῦ Ρενάν καὶ τοῦ Τολστόι, ποῦναι τῆς
ἴδιας ἴσα ἴσα ἡλικίας, καὶ τοῦ Ρενάν ποῦναι λίγο πῶς
παλιός, ὑπάρχει κ' ἕνας ἄλλος μεγάλος συγγραφεὴς,
πολύ πῶς νέος, ἐποῦτος, ποὺ πρέπει νὰ τὸν συγκρίνουμε
μὲ τὸ μεγάλο νορβηγὸ δραματοῦργό. Ἡ σύγκριση τούτῃ
ἐπιβάλλεται. Κ' ἐπιβάλλεται καὶ γιατί ὁ Ἴφεν δὲν
εἶχε διαβάσει ποτέ τοῦ ἔργου τοῦ συγγραφέα ποὺ πρό-
κειται ν' ἀναφέρουμε καὶ γιατί ὁ συγγραφεὴς αὐτός,
ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ἴφεν, μονάχα τὰ **Στηρίγματα τῆς**
Κοινωνίας γνώριζε, ἕνα ἔργο ἀδύνατο τὸ περισό-
τερο.

Ὁ συγγραφεὴς αὐτὸς εἶναι ὁ Νίτσε.

Καὶ οἱ δύο, κι' ὁ Ἴφεν κι' ὁ Νίτσε, εἶτανε ψυχὲς
πολεμικῆς. Ζούσανε ὁμῶς πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν πολι-
τικὴ ζωή.

Μὴ ἀπὸ τίς πρῶτες ὁμοιότητες ποῦχουν ἀνάμεσά
τους εἶναι καὶ τούτῃ. Δὲ θέλανε νὰ τοὺς θεωρῶνε ἀ-
πόγονους ἀνθρώπων ταπεινῶν. Σ' ἕνα γράμμα ποὺ
μοῦστελε μὴ φορὰ ὁ Ἴφεν, ἐκθειαστικὰ μεῦγραφε,
πὼς τόσο ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητέρας του, ὅσο κι' ἀπὸ

(*) Νά, ὅπως εἶναι τὰ λόγια τοῦ μεγάλου φιλόσοφου :
«Τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ἀναποδογύρισε γοτθικὰ χτίρια, χτι-
σμένα δὲν ξέρει κανέναν πῶς, ποὺ μπορούσαν μολταταῦτα νὰ
στεγάσουν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐπειτα προσπάθησε νὰ ξανα-
χτίσει τὸ χίριο πάνω σὲ καλύτερες ἀναλογίες, μὰ χωρὶς
νὰ τὸ πετύχει...Τὶ νὰ γίνῃ ; Νὰ ζητήσουμε τὸ τέλει πῶς
πέρα, νὰ σπρώξουμε τὴν Ἐπιστήμη ἴσαμε τὰ τελευταῖα
τῆς ὁδοί.»

Σ. τοῦ Μ.